

Folketingets Uddannelsesudvalg
Christiansborg

Ministeren

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Tlf 3392 5000
Fax 3392 5547
www.uvm.dk

21. april 2005

I forbindelse med behandlingen af (L 108) Forslag til Lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om specialundervisning for voksne, lov om forberedende voksenundervisning (FVU-loven) og forskellige andre love (Udmøntning af kommunalreformen for så vidt angår specialundervisning, forberedende voksenundervisning, ordblindeundervisning m.v.) har Folketingets Uddannelsesudvalg i brev af 30. marts 2005 stillet mig følgende spørgsmål:

Spørgsmål 3:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 28. marts 2005 fra Specialskolerne i Danmark, jf. L 108 - bilag 5.”

Svar:

Jeg har følgende bemærkninger til henvendelsen af 28. marts 2005 fra Specialskolerne i Danmark om de amtskommunale specialskoler på folkeskoleområdet:

Placeringen af de amtskommunale specialskoler:

Med lovforslaget har regeringen ønsket at sikre, at der skabes en enkel og entydig placering af hele folkeskolens virksomhed i kommunerne, således at beslutninger om specialundervisning træffes så tæt på borgerne som muligt.

Med et samlet kommunalt ansvar for både folkeskolens specialundervisning og folkeskolens almindelige undervisning får kommunerne også bedre forudsætninger for at styrke sammenhængen mellem specialundervisningen og den almindelige undervisning. Der bliver derved bedre mulighed for at skabe øget rummelighed i den almindelige undervisning.

Det foreslås dog i lovforslaget, at de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud drives og udvikles af regionerne, bortset fra de landsdelsdækkende undervisningstilbud i Københavns Kommune. Herved tilgodeses disse meget specialiserede tilbud, som kommunerne ikke umiddelbart kan substituere med egne tilbud.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at lovforslaget giver mulighed for, at regionsrådet efter aftale med kommunalbestyrelsen kan varetage kommunale driftsopgaver inden for folkeskoleloven, der har en naturlig tilknytning til regionens opgaver, og hvor regionen derfor har særlige kompetencer i forhold til opgavevaretagelsen.

Dette kan for eksempel blive aktuelt i de tilfælde, hvor den tidligere amtskommunale specialskole har et ganske særligt undervisningstilbud til elever, der både kommer fra kommunen og fra et større område uden for kommunen, men uden at undervisningstilbuddet er lands- eller landsdelsdækkende.

Under hensyntagen til ovenstående finder jeg, at den foreslåede placering af de amtskommunale specialskoler er en balanceret og forsvarlig ordning, der blandt andet tilgodeser, at beslutninger om specialundervisning træffes så tæt på borgerne som muligt.

Jeg er derfor ikke enig i, at samtlige amtskommunale specialskoler skal overføres til regionerne. Jeg er heller ikke enig i, at de amtskommunale specialskoler med tilbud til autister skal overføres til staten eller regionerne.

Personalets kvalifikationer m.v.:

I brevet fra Specialskolerne i Danmark gives der udtryk for, at kommunerne personalemæssigt ikke magter at overtage de amtskommunale specialskoler. Det er jeg ikke enig i.

Jeg skal i denne forbindelse pege på, at de amtskommunale specialskoler, der ikke er lands- eller landsdelsdækkende, overføres uændret til kommunerne. Det gælder også for det personale, der er ansat på skolerne. Personale, der er beskæftiget med administration m.v. af det amtskommunale skolevæsen, overføres ligeledes til kommunerne, eventuelt til regionerne.

Tilsvarende overføres de økonomiske ressourcer, der hidtil har været anvendt af amtskommunerne til specialundervisning og til administration af specialundervisningen, til kommunerne.

Hertil kommer, at kommunerne bliver væsentlig større ved kommunalreformens ikrafttræden. Større kommuner med tilsvarende større faglig bæredygtighed kan varetage flere opgaver på specialundervisningsområdet. Lovforslaget giver desuden mulighed for, at nogle af opgaverne kan løses i samarbejde med andre kommuner.

I henhold til forslaget til lov om social service (L 38), der blev fremsat samtidig med dette lovforslag til opfølgning på kommunalreformen, oprettes der som en nyskabelse en national videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO).

På specialundervisningsområdet skal VISO bistå kommuner, regioner samt skoler og institutioner m.v. med vejledning og rådgivning. VISO vil

kunne betjene sig af et netværk bestående af konsulenter og specialister, der er placeret i kommunerne eller på kommunale eller regionale institutioner m.v., herunder også på de tale-, høre-, syns- og kommunikationscentre, der i forbindelse med kommunalreformen overgår til regionerne.

Det vil blive muligt for kommunen, herunder kommunens pædagogisk-psykologiske rådgivning, at anmode om specialrådgivning og bistand til kommunens udredninger m.v. fra VISO med henblik på at foretage en vurdering og fremsætte forslag til foranstaltning. Desuden vil pædagogisk-psykologisk rådgivning kunne indhente viden og specialrådgivning fra VISO til brug for sin rådgivning af skoler, forældre og elever om den nærmere tilrettelæggelse af den specialpædagogiske bistand.

Det vil også blive muligt for regionsrådet at indhente viden og specialrådgivning fra VISO med henblik på udvikling af eksisterende eller nye tilbud.

Kvaliteten af tilbuddene om specialundervisning:

I henvendelsen fra Specialskolerne i Danmark er det anført, at *"det er helt utopisk at forestille sig at en kommunalbestyrelse efter at have regnet på det regnestykke ikke vil sige "det kan vi lave billigere" og så trækker de børn fra kommunen hjem som går på den nuværende specialskole, og laver en blandet handicapklasse i et hjørne af den kommunale folkeskole."*

Efter de gældende regler i folkeskolelovens § 21, stk. 1, er det kommunalbestyrelsen, som træffer beslutning om henvisning af børn og unge til specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand ved amtsrådets foranstaltning.

Ved henvisningen af den pågældende elev betaler kommunen et takstbeløb på mere end 180.000 kr. årligt, jf. § 17, stk. 2-4, i Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 896 af 22. september 2000 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Kommunerne betaler således efter de gældende regler allerede en meget stor del af de samlede udgifter ved specialundervisningen på de amtskommunale specialskoler.

Efter lovforslaget påhviler alle udgifter til folkeskolens undervisning kommunerne, herunder også udgifterne ved specialundervisning og specialpædagogisk bistand på de regionale institutioner.

Kommunerne skal derfor under alle omstændigheder betale alle udgifterne ved specialundervisningen, uanset om den pågældende amtskommunale specialskole overgår til kommunalt eller regionalt regi.

Jeg skal i denne forbindelse bemærke, at den foreslåede reduktion af taksten med en objektiv finansiering for anvendelse af de regionale lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud er en følge af, at der er tale om meget specialiserede tilbud, som kommunerne ikke umiddelbart kan substituere med egne tilbud.

Dette er begrundelsen for, at samtlige kommuner, som kan benytte de regionale lands- og landsdelsdækkende tilbud, skal bidrage til den objektive finansiering.

Jeg vil endvidere gøre opmærksom på, at den hidtidige klageadgang til Klagenævnet for vidtgående specialundervisning bevares og udbygges med lovforslaget.

Der vil efter lovforslaget blive mulighed for, at forældre til børn kan klage over den specialundervisning, der ydes i kommunale specialklasser og i kommunale specialskoler. Det gælder også for de amtskommunale specialskoler, der ved kommunalreformens ikrafttræden overføres til kommunerne.

Der vil også blive mulighed for at klage til Klagenævnet over kommuners manglende henvisning til kommunale specialskoler og specialklasser, herunder de tidligere amtskommunale specialskoler.

Disse regler om klageadgangen svarer i øvrigt til, hvad der i dag gælder for klageadgangen vedrørende den vidtgående specialundervisning, og hvad der kommer til at gælde for den specialundervisning, som finder sted på de regionale lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud.

Det vil blive en del af Klagenævnets opgave at påse, om kommunen i den konkrete sag har tilvejebragt et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag, herunder om der er indhentet den fornødne rådgivning fra VISO. Dette vil blive præciseret i forbindelse med en revision af forretningsordenen for Klagenævnet, ligesom det vil blive tydeliggjort i forretningsordenen, at Klagenævnet også skal bedømme om sagsbehandlingsreglerne er overholdt i den konkrete sag, herunder om forvaltningslovens regler herom er overholdt.

Ud over prøvelse ved domstolene vil borgere have mulighed for at indbringe sager om specialundervisning og specialpædagogisk bistand for Folketingets Ombudsmand, ligesom de kommunale tilsynsmyndigheder vil kunne foretage en legalitetsprøvelse af kommunernes afgørelser.

Endelig vil jeg pege på, at der i hver region bliver oprettet et udviklingsråd, der skal følge udviklingen på specialundervisningsområdet og på det sociale område i en periode på 4 år. Der henvises herved til forslaget til lov om social service (L 38), der blev fremsat samtidig med dette lovforslag til opfølgning på kommunalreformen.

Udviklingsrådene skal afgive årlige indberetninger til undervisningsministeren og socialministeren om henholdsvis specialundervisningsområdet og det sociale område.

På grundlag af indberetningerne om specialundervisningen kan undervisningsministeren løbende foretage en vurdering af, hvordan regioner og kommuner varetager deres opgaver efter kommunalreformen.

Ved bekendtgørelse vil der blive fastsat nærmere regler om udviklingsrådenes arbejde. I bekendtgørelsen vil der komme til at indgå krav til åbenhed og gennemsigtighed, således at det er muligt at identificere eventuelle problemer i forhold til den ansvarlige myndighed.

Under hensyntagen til foranstående finder jeg, at den foreslåede ordning, hvorefter de amtskommunale specialskoler overføres til kommunerne bortset fra de lands- og landsdeldækkende undervisningstilbud, sker på et sådant grundlag, at kvaliteten af specialundervisningstilbuddene kan opretholdes og udvikles.

Jeg kan tilføje, at regeringen, jf. regeringsgrundlaget Nye mål, vil nedsætte et uafhængigt råd for evaluering og kvalitetsudvikling af folkeskolen. Rådet skal blandt andet følge og vurdere udviklingen i det faglige niveau i folkeskolen og give årlige tilbagemeldinger til undervisningsministeren.

Rådet understøttes af en ny statslig styrelse for evaluering og kvalitetsudvikling i folkeskolen. Styrelsen skal blandt andet føre tilsyn med kvaliteten og kommunernes forvaltning af folkeskoleloven.

Disse kommende initiativer vil omfatte hele folkeskolens virksomhed og dermed også specialundervisningen.

Dette svar fremsendes i 5 eksemplarer.

Med venlig hilsen

Bertel Haarder